

กรมอนามัย
DEPARTMENT OF HEALTH

สรุปการแลกเปลี่ยนเรียนรู้

ประเด็น/หัวข้อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ : ความรู้ความเข้าใจ “AAIM”

สถานที่ ห้องประชุมกลุ่มพัฒนาระบบบริหาร วันที่ 20 มกราคม 2564

ผู้สรุปประเด็นการเรียนรู้ : น.ส.บุศรินทร์ หนันชัยบุตร

จัดทำโดย : กลุ่มพัฒนาระบบบริหาร กรมอนามัย

ที่มา : การอบรมกิจกรรมการเป็นข้าราชการที่ดี กรมอนามัย รุ่นที่ 1 โดย อาจารย์ชาญชัย พิณเมืองงาม วันที่ 27 พฤศจิกายน 2563 ณ ห้องประชุมกำธร สุวรรณกิจ อาคาร 1 ชั้น 1 กรมอนามัย

วิสัยทัศน์ : กรมอนามัยเป็นองค์กรหลักของประเทศ ในการอภิบาลระบบส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อม เพื่อประชาชนสุขภาพดี

พันธกิจ : ทำหน้าที่ใน การสังเคราะห์ ใช้ความรู้และดูภาพรวม เพื่อกำหนดนโยบายและออกแบบระบบส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อมโดยการ ประสานงาน สร้างความร่วมมือและกำกับดูแล เพื่อให้เกิดความรับผิดชอบ ต่อการดำเนินงาน

- มีข้อมูล วิเคราะห์แยกแยะปัญหาและสาเหตุ **สังเคราะห์ใช้ความรู้**เพื่อการตัดสินใจ นำไปสู่การใช้ความรู้เพื่อการตัดสินใจ แก้ปัญหาให้สำเร็จ

- **ดูภาพรวม** มองปัญหา มองสาเหตุ ภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง มองภาพรวมของสุขภาพประชาชนไทย ว่าขณะนี้เกิดอะไร อนาคตจะเกิดอะไร

- **กำหนดนโยบาย (Policy Making)** ทำแผนยุทธศาสตร์การส่งเสริมสุขภาพได้ การจัดการเชิงยุทธศาสตร์ ต้องอาศัยหลายภาคส่วน ทำงานสอดคล้องอย่างเป็นระบบ โดยต้องจัดการโครงสร้างและออกแบบระบบการทำงาน ที่ชัดเจนตามภารกิจ หน้าที่ ของภาคส่วน จะทำให้ทุกภาคส่วน มาทำงานร่วมกัน เพื่อส่งเสริมสุขภาพ

- **ประสานงาน สร้างความร่วมมือ** วางแผนร่วมกัน ทำงานร่วมกัน และแยกกันทำ เทคนิคในการกำกับติดตาม การประสานความร่วมมือ ดึงภาคีเครือข่ายมาทำงานร่วมกันในการจัดทำแผนส่งเสริมสุขภาพ

- **กำกับดูแล** เพื่อให้รู้ว่าทุกภาคส่วนดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตามภารกิจ ความรับผิดชอบ จนเกิดคุณภาพ ตามความรับผิดชอบต่อภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง

การบรรลุพันธกิจกรมอนามัย เริ่มจาก การวิเคราะห์-สังเคราะห์ ใช้ความรู้และสามารถมองภาพรวมว่าน่าจะเกิดอะไร จากอะไร เพื่อนำไปสู่การกำหนดนโยบาย ออกแบบระบบที่ภาคส่วนอื่นจะมาทำงานร่วมกัน ในด้านการส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อม โดยมีความสามารถด้านการประสานงานสร้างร่วมมือได้ และกำกับดูแลจนเกิดความรับผิดชอบ

ระบบและการจัดการด้านส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อม หมายถึง ระบบส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อม(AAIM) ประกอบด้วย การประเมิน (Assessment),การเป็นปากเป็นเสียง(Advocacy),ปฏิบัติการส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อม(Intervention)และการบริหารจัดการด้วยการอภิบาลระบบ (Management) มีรายละเอียดดังนี้

AAIM หลักการทำงานกรมอนามัย

A - Assessment การจัดหา เตรียมข้อมูลเกี่ยวกับสุขภาพของบุคคล ครอบครัว ชุมชน ประชากร และระบบต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ทำเพื่อ

- 1.การวิเคราะห์ สังเคราะห์ (Analyze & Synthesize) การจัดเตรียมข้อมูล รู้ข้อมูล จัดหาข้อมูล ตั้งแต่ระดับบุคคลไปสู่กลุ่มประชากรขนาดใหญ่

- 2.สืบค้นและวินิจฉัย ปัญหา หรือการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญต่อสุขภาพของประชาชน (Investigation & Diagnosis)

- 3.กำกับ ติดตาม สถานะสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อม (Monitor Health +Environmental Health Status)

- 4.การคาดการณ์หรือทำนาย แนวโน้มหรือปัญหาสุขภาพที่อาจเกิดขึ้น (Predict or Forecast)

- 5.การประเมินคุณภาพการเข้าถึง หรือประสิทธิผลของบริการและระบบสุขภาพ (Evaluation Effectiveness, Accessibility and Quality of Service & System) มีข้อมูลที่ประเมินเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการชวนเป็นพันธมิตร เข้ามาทำงาน

กรมอนามัยส่งเสริมให้คนไทยสุขภาพดี

www.anamai.moph.go.th

กรมอนามัย
DEPARTMENT OF HEALTH

สรุปการแลกเปลี่ยนเรียนรู้

ประเด็น/หัวข้อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ : ความรู้ความเข้าใจ “AAIM” (ต่อ)

สถานที่ ห้องประชุมกลุ่มพัฒนาระบบบริหาร วันที่ 20 มกราคม 2564

ผู้สรุปประเด็นการเรียนรู้ : 1น.ส.บุศรินทร์ ทนันชัยบุตร

จัดทำโดย : กลุ่มพัฒนาระบบบริหาร กรมอนามัย

ทำโดย

- การค้นหา ทบทวน และรวบรวมข้อมูล เกี่ยวกับสุขภาพทุกด้าน เพื่อช่วยให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง สนใจ ให้ความร่วมมือ หรือ ตัดสินใจ นำไปสู่การดำเนินงานที่ง่าย

- การวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อจัดลำดับความสำคัญของปัญหา
- การแปรผล ค้นคว้าข้อมูลให้เพียงพอ ที่จะสามารถนำมาสรุปประเด็นเพื่อวางแผนการดำเนินงาน
- การเผยแพร่ผลและการค้นพบ เพื่อการประสานความร่วมมือและกระจายงบประมาณ

A – Advocacy เป็นการนำเสนอ เรียกร้อง บุคคล ผู้นำชุมชน และภาคีเครือข่าย เพื่อให้มีความสำคัญกับประเด็นสุขภาพและ สิ่งแวดล้อม โดยการดำเนินงานอย่างเป็นระบบและมีการวางแผนอย่างต่อเนื่องเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเชิงนโยบาย ทิศนคติ พฤติกรรมหรือการตัดสินใจ ของบุคคล กลุ่มบุคคล ในองค์กรต่างๆ ในประเด็นสุขภาพที่สำคัญ

I – Intervention การดำเนินงานทั้งในรูปแบบโปรแกรม กลยุทธ์ เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในพฤติกรรม สิ่งแวดล้อม หรือระบบ บริการ ส่งผลให้สถานะสุขภาพ หรือพฤติกรรมสุขภาพดีขึ้น

การพัฒนา Public Health Intervention

- กำหนดปัญหา เป้าหมายที่ต้องการ และปัจจัยต้นเหตุ
- พิจารณาว่าปัจจัยหรือสาเหตุไหนที่แก้ไข หรือสามารถปรับปรุงได้
- ค้นหาวิธีการ หรือกลไกการเปลี่ยนแปลง ปรับปรุงปัจจัยนั้นๆ
- ศึกษา ค้นคว้า วิธีนำไปสู่การปฏิบัติ (Management)
- ทดสอบและปรับปรุงในพื้นที่ขนาดเล็กๆก่อน
- เก็บข้อมูลเชิงประสิทธิภาพ ประสิทธิภาพ อย่างละเอียด เพื่อขยายขนาดพื้นที่ดำเนินการ

การนำองค์ความรู้ เครื่องมือ และเทคโนโลยี ด้านส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อม ขับเคลื่อนให้เกิดนโยบายสาธารณะที่เอื้อ ต่อการมีสุขภาพดี (Healthy Public Policy)

M-Management การบริหารจัดการ และขับเคลื่อนโปรแกรม โครงการ หรือกลยุทธ์ต่างๆ ให้มีประสิทธิภาพ ประสิทธิภาพ ด้วยการ ออกแบบ กำกับ ติดตาม บนพื้นฐานหลักการทางวิชาการอย่างเหมาะสมทันการเปลี่ยนแปลง

การบริหารและการอภิบาลระบบส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อม ในระดับต่างๆ คือ

- ระดับประเทศ กระทรวงสาธารณสุขพัฒนาขึ้นนโยบายและออกกฎหมายโดยร่วมมือกับเครือข่ายและภาคส่วนอื่นๆ เพื่อให้เกิด ความรับผิดชอบ (Accountability)

- ระดับจังหวัด/อำเภอ ดำเนินการให้เกิดรูปแบบและมาตรฐานที่เหมาะสมด้านการส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อม ระดับ จังหวัดและอำเภอ

กรมอนามัยส่งเสริมให้คนไทยสุขภาพดี

www.anamai.moph.go.th

กรมอนามัย
DEPARTMENT OF HEALTH

สรุปการแลกเปลี่ยนเรียนรู้

ประเด็น/หัวข้อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ : ความรู้ความเข้าใจ “AAIM” (ต่อ)

สถานที่ ห้องประชุมกลุ่มพัฒนาระบบบริหาร วันที่ 20 มกราคม 2564

ผู้สรุปประเด็นการเรียนรู้ : 1น.ส.บุศรินทร์ ทนันชัยบุตร

จัดทำโดย : กลุ่มพัฒนาระบบบริหาร กรมอนามัย

กรมอนามัย ยึดหลัก **Ottawa Charter** ในการดำเนินงานส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อม ซึ่ง Ottawa Charter เกิดขึ้นในการประชุมส่งเสริมสุขภาพโลก ครั้งที่ 1 เมื่อปี พ.ศ. 2529 ต่อมาประเทศไทยเป็นเจ้าภาพในการจัดประชุมงานส่งเสริมสุขภาพโลก ครั้งที่ 6 ในปี พ.ศ. 2548 ที่กรุงเทพฯ จึงเกิด Bangkok Charter และได้ข้อสรุปว่า Ottawa Charter ยังต้องใช้อยู่ แต่ Bangkok Charter มาเสริมให้เข้มแข็งยิ่งขึ้นและได้กำหนดเป็นกลยุทธ์ **PIRAB**

Ottawa Charter For Health Promotion

- **Enable** การเสริมพลังระดับบุคคลหรือกลุ่มคน โดยภาคี เครือข่าย ด้วยการขับเคลื่อนทรัพยากรทั้งบุคคล สิ่งของ งบประมาณ เพื่อการส่งเสริม ปกป้องสุขภาพ
  - **Mediate** การประสานไกล่เกลี่ย เป็นกระบวนการเพื่อทำให้ ความสนใจหรือผลประโยชน์ของบุคคล ชุมชนหรือภาคส่วนต่างๆ ที่มีความแตกต่างกัน สามารถหาจุดร่วมกันแนวทางที่จะส่งเสริมหรือปกป้องสุขภาพของบุคคลหรือชุมชน
  - **Advocacy** การให้ข้อเสนอแนะหรือชี้แนะ เพื่อสุขภาพโดยเป็นผลประโยชน์จากการดำเนินงาน ทั้งระดับบุคคลและสังคม เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงหรือยอมรับในระดับนโยบาย การเมือง สังคม ชุมชนหรือโครงการ เพื่อบรรลุเป้าหมายด้านสุขภาพ
- PIRAB** กลยุทธ์ที่จำเป็นในการส่งเสริมสุขภาพยุคโลกาภิวัตน์ จะแทรกอยู่ในระบบส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อม (AAIM) ในส่วนของ Management
- **P- Partnership** (สร้างภาคีเครือข่าย) การสร้างพันธมิตรที่ดีด้านสุขภาพ ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน องค์กรสาธารณประโยชน์ เพื่อความร่วมมืออย่างยั่งยืน
  - **I – Investment** (ลงทุนเพื่อพัฒนาโครงสร้างและระบบงาน) การพัฒนานโยบายที่ยั่งยืนนำไปสู่การปฏิบัติ การจัดการโครงสร้างพื้นฐาน เพื่อจัดการปัจจัยกำหนดสุขภาพ
  - **R - Regulation and legislation** (พัฒนากระบวนการกำหนดนโยบายและกฎหมายด้านสุขภาพ), รั้งประกันการปกป้องอันตรายเอื้อโอกาสอันเท่าเทียมกันประชาชนเข้าถึงการมีสุขภาพดี
  - **A – Advocate** (สร้างความตระหนักรู้เพื่อการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพ) การชี้แนะ สร้างกระแส บนพื้นฐานของมนุษยชนและความสามัคคีเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน เรียกร้องให้ทุกภาคส่วน/ทุกระดับความร่วมมือกันดำเนินการอย่างจริงจัง
  - **B - Build Capacity** (พัฒนาสมรรถนะบุคลากร) การสร้างศักยภาพ ความเป็นผู้นำ การปฏิบัติการด้านสาธารณสุข การถ่ายทอดความรู้และเทคโนโลยีด้านสุขภาพ การวิจัย ความรอบรู้ด้านสุขภาพ

กรมอนามัยส่งเสริมให้คนไทยสุขภาพดี

 www.anamai.moph.go.th